

tema, som går igen i flere af de følgende bidrag: hvor megen indflydelse bør politikerne have? Selve det, at stille dette spørgsmål, er i sig selv en balancekunst. Når det gælder posttakster eller skolelove stilles spørgsmålet ikke på den måde; da er politikerne ikke noget korps i sig selv, men folkets repræsentanter.

Spørgsmålet står i centrum for Henrik S. Nissen, når han analyserer 1959-lovens tilblivelseshistorie (er det en påvirkning fra radiohuset, når *denne* studie kaldet *et* studie?). Her analyseres de principielle synspunkter på styreformen og på medarbejdernes frihed, og det hele indrammes af virkelig gennemarbejdede vurderinger og konklusioner. Som optakt til dette afsnit – eller også som et selvstændigt afsnit – kunne man nok have ønsket en behandling af lytterorganisationerne. De omtales naturligvis mange steder i bogen; men med den position, de vandt sig, havde det været naturligt at se nærmere på, om medlemskab og struktur stod og står i et rimeligt forhold til indflydelsen. Hvad man også savner, er et forsøg på at klarlægge de motiver og hensyn, der bestemmer partiernes valg af repræsentanter til radioledelsen.

Problemerne i Henrik S. Nissens afhandling belyses nærmere og ud fra konkrete eksempler i bidrag af Tage Bild (Programstyringen) og Willy Johansen (Alsidighed – hvordan og for hvem?). Begge bidrag rummer en række skarp-sindige iagttagelser og sammenlagt en del overlapninger; men de vil givetvis kunne skærpe læsernes eftertanke, når det gælder at formulere standpunkter på radioens og fjernsynets formål og udsendelser. Her afdækkes megen hulhed, og navnlig påpeges, hvordan den største del af udsendelserne står for at bevare status quo i samfundet; på dette punkt mangler vi desværre klar viden om, hvor meget befolkningens holdning i samfundsspørgsmål påvirkes af udsendelserne.

Andre afsnit i bogen behandler DRs økonomiske styring, atter med hovedvægten på forholdet til Folketinget og centraladministrationen, og de lytterundersøgelser, der har været foretaget. Et særligt kapitel – nyhedsstrukturer og redaktionsprocesser i TVA – har mere karakteren af en reportage om TV-avisens daglige tilblivelse. Der sluttes med et godt register; en bibliografi ville have været en god gevinst.

Vagn Dybdahl

Tage Kaarsted De danske ministerier 1929–1953. Et hundrede politisk-historiske biografier. (Nyt Nordisk Forlag, 1977). 574 s.

Svend Thorsens idé med at skildre Danmarks politiske historie mellem 1848 og 1953 ved hjælp af miniature-fotografierne af de skiftende ministeriers medlemmer hører til de sjældne, og kun en så original personlighed som Thorsen kunne udtænke og iværksætte den.

Selv fik han skrevet de to første bind omfattende tiden fra 1848 til 1929 (se Historie VIII, 261 og IX, 315). Disse bind indeholder mange gode portræstudier, skønt han egentlig stod ret famlende over for tiden før 1910. Det mærkes ikke mindst på skildringen af periodens almindelige historie. Det var forståeligt, at han med længsel så frem til at skulle skildre årene efter 1929, som han havde oplevet i egenskab af protokolsekretær i Folketinget fra 1933. Hvorledes dette bind ville være blevet, får vi aldrig at vide, thi han nåede ikke at skrive så meget som et udkast, inden han i november 1971 pludselig døde.

Til gengæld har vi fået Tage Kaarstedes glimrende skildring af de bevægede år mellem dannelsen af det andet ministerium Stauning og ministeriet Erik Eriksens fratreden. Ved læsningen af dette store bind i folioformat bliver man

først og fremmest imponeret af forfatterens evne til at skildre de enkelte ministres personlighed, fastholde deres egenart og karriere, og *samtidig* bevare et fast greb om den almindelige udvikling. På dette punkt overgås Kaarsted ikke af nogen nulevende dansk historiker. Det er i denne henseende lykkedes ham at skabe en balance, som gør det til en fornøjelse at læse fremstillingen, der også har den fordel, at den ikke brat standser med ministeriet Eriksens tilbagetræden i september 1953, men afrundes med et kortfattet skildring af hovedpersonernes senere skæbne.

Også på et andet punkt er der grund til at berømme fremstillingen. Den er tydeligt nok kommet til verden under et stærkt arbejdspress, hvilket øjensynlig har haft den gode virkning, at hans stil har fået en flugt og fart, der har gjort skildringen mere læseværdig og interessant.

Til gengæld for disse positive træk kan man så indvende, at balancen svigter ved skildringen af de forskellige perioder. Regeringen Stauning-Munch får i perioden fra april 1929 til april 1940 i alt kun 103 sider. At besættelsestiden får 113 sider, kan være rimelig nok. Men til gengæld skildres tiden fra maj 1945 til september 1953 på ikke mindre end 240 sider. Der er her et misforhold mellem den første og sidste periode, og det bliver endnu mere grelt, når man ser, at ministeriet Erik Eriksen får 75 sider, selv om det må erkendes, at der i dette ministeriums tid blev afgjort to så vigtige sager som den nye grundlov og tronfølgeoven. Det er, som om samtidshistorikeren er blevet lidt for samtidig.

Bogens tyngdepunkt er ministerportrætterne, hvoraf der er 77. Nogle er ifølge sagens natur ganske kortfattede, men flertallet er indgående og meget læseværdige. Det må blive en smagssag, hvilke man foretrækker. Personlig sætter jeg mest pris på billedet af de to Ajax'er

Bertel Dahlgaard og Jørgen Jørgensen, men også Hans Hedtoft og H. C. Hansen er godt skildret. Erik Scavenius får en udførlig omtale og vurdering. Det er tydeligt, at Kaarsted har gjort sig umage for at yde ham retfærdighed, og det må også erkendes, at portrættet af denne upolitiske politiker er både fair og sobert. Men Kaarsted vil grumme nødtigt give ham prædikatet statsmand, og det er der utvivlsomt flere, der er enig med ham i; men det gør nu ikke hans opfattelse rigtigere.

Bogens mest omtalte person er mærkelig nok ikke periodens vigtigste personlighed: Th. Stauning, men derimod – Christmas Møller. Det er virkelig forunderligt. Vel var den konservative politiker en mand, der forstod at holde sig på bladens forsider, hvad enten de var legale eller illegale. Men for nu at bruge et af Kaarsteds yndlingsudtryk, så var han »dybest set« ikke en mand med afgørende politisk indflydelse. Alle hans gode karakteregenskaber til trods var hans offentlige liv en næsten total fiasko. Var dette selvforskyldt, eller var årsagen ydre omstændigheder? Kaarsted giver ikke noget klart svar, men taler til sidst om hans dødsdrift og selvødelæggelse. Vi mangler en seriøs biografi om Christmas Møller. Her ligger en interessant opgave for en ung, begavet historiker.

Uanset sådanne indvendinger, så er det afgørende indtryk, når man lukker bogen, en følelse af taknemmelighed og beundring, fordi det er lykkedes Kaarsted at fuldende det store værk på en så fortræffelig måde.

Viggo Sjøqvist